

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра екології, географії та туризму

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 37 Теорія і практика екологічної освіти

Спеціальність	101 «Екологія»
Освітня програма	101 «Екологія»
факультет	Психолого-природничий

2018-2019 навчальний рік

Робоча програма дисципліни «Теорія і практика екологічної освіти» для студентів за спеціальністю 101 „Екологія”.

Мова навчання українська

Розробники:

Войтович Оксана Петрівна, кандидат педагогічних наук, професор кафедри екології, географії та туризму Рівненського державного гуманітарного університету.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри, географії та туризму
Протокол від «___» _____ 20__ року № _____

Завідувач кафедри _____ проф. Лико Д.В.

© Войтович О.П., 2018 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання (4р.н.)
Кількість кредитів -3	Галузь знань 10 Природничі науки	Варіативна	
Модулів -2	Спеціальність 101 Екологія _____	Рік підготовки:	
Змістових модулів 5		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання не передбачено		Семестр	
Загальна кількість годин — 90		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 2 самостійної роботи студента - 4	Освітній ступінь: бакалавр	16	
		Практичні, семінарські	
		20 год.	
		Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
		54	.
		Індивідуальні завдання:	
Вид контролю: залік			
Передумови для вивчення дисципліни (перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше): <ul style="list-style-type: none"> ● Вступ до фаху ● Загальна екологія 			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: забезпечення студентів знаннями про методiku викладання екології у старшій школі та розвиток в них готовності до пізнавальної взаємодії зі старшокласниками в процесі навчання та формування екологічної культури і свідомості особистості.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Знання та критичне розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК 2. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 4. Здатність до професійного спілкування державною та іноземною мовами.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

ФК 1. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

ФК 3. Здатність до розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук.

ФК 8. Здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі.

3. Очікувані результати навчання

ПРН 8. Формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології.

ПРН 10. Пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.

ПРН 14. Підвищувати професійний рівень шляхом продовження формальної освіти та самоосвіти.

ПРН 17. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля із залученням громадськості.

ПРН 20. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень у сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.

4. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальні положення екологічної освіти

Змістовий модуль 1. Система неперервної екологічної освіти.

Тема 1. Мета і завдання екологічної освіти.

Державна політика в галузі екологічної освіти. Мета і завдання екологічної освіти. Стратегічні напрямки і тактичні завдання розвитку екологічної освіти. Зміст та структура формальної і неформальної екологічної освіти. Екологічна освіта як основа екологічної культури. Місце екології в сучасній системі народного господарства, виробництва і науки.

Змістовий модуль 2 Теорія і практика екологічної освіти як педагогічна наука і навчальна дисципліна

Тема 1. Теорія і практика екологічної освіти як педагогічна наука і навчальна дисципліна в умовах реформування освіти України

Предмет і завдання теорії і практики екологічної освіти. Методологічні засади методики викладання екології в старших класах. Проблеми сучасної екологічної освіти у загальноосвітній школі. Основні напрями і принципи реформування шкільної екологічної освіти. Реалізація комплексного підходу до вивчення навколишнього середовища з використанням міжпредметних зв'язків. Особливості екологізації змісту природничих предметів.

Модуль 2. Організація процесу шкільного курсу екології

Змістовий модуль 3. Зміст і структура шкільного курсу екології

Тема 1. Принципи побудови шкільного курсу екології.

Мета та завдання шкільного курсу екології. Зміст і структура курсу екології в загальноосвітній школі. Освітні, виховні, та розвиваючі цілі навчання екології. Порівняльний аналіз програм різних навчальних рівнів: рівень стандарту, академічний рівень та профільне навчання в екології старшої школи. Розробка календарно-тематичного плану.

Тема 2. Підручник як засіб навчання.

Структура підручника. Особливості роботи з підручником.

Практична робота № 1. Аналіз шкільної навчальної програми та підручника з екології. Складання календарно-тематичного плану.

Змістовий модуль 4. Організації навчального-виховного процесу в школі під час вивчення екології

Тема 1. Методи навчання екології.

Словесні, наглядні та практичні методи навчання. Записи й ілюстрації на дошці. Організація навчання екології з використанням новітніх інформаційних технологій (комп'ютерні програми, Інтернет, мультимедійні технології).

Тема 2. Типи і структура уроків з екології.

Вимоги до сучасного уроку екології. Схеми аналізу уроків. Особливості проведення уроку. Урок-практична робота.

Тема 3. Контроль знань і вмінь учнів з екології.

Основні функції, методи, види і форми контролю. Усний і письмовий контроль. Перевірка експериментальних умінь. Перевірка знань за допомогою тестових та комп'ютерних технологій. Тестові завдання. Їх суть, значення, загальні вимоги до них. Системи тестових завдань. Методика застосування тестових завдань.

Тема 4. Екологічні задачі.

Екологічні задачі, їх значення і місце у навчальному процесі. Класифікація екологічних задач. Методика використання екологічних задач.

Практична робота № 2. Організація підготовки вчителя до навчально-виховного процесу з екології

Практична робота № 3. Розробка дидактичних матеріалів.

Практична робота №4. Методика використання екологічних задач.

Практична робота №5. Методика проведення практичних робіт з екології

Практична робота №6. Методика складання плану та конспекту уроку.

Практична робота №7. Контроль та оцінка навчальних досягнень учні з екології.

Практична робота №8. Методика проведення уроку з використанням інформаційних технологій.

Практична робота №9. Методика проведення нетрадиційних уроків. Особливості проведення інтегрованого та міжпредметного уроку.

Змістовий модуль 5. Особливості організації позашкільної екологічної освіти.

Тема 1. Організація і методика проведення допоміжних форм навчальної діяльності учнів.

Екскурсія як метод навчання і форма організації занять. Класифікація екскурсій. Підготовка екскурсії. Проведення екскурсії. Використання в навчальному процесі матеріалів екскурсії.

Методика організації і проведення гурткової роботи. Методика організації екологічної стежки. Методика підготовки і проведення виставок. Науково-дослідна робота з екології та її характерні особливості.

Тема 2. Факультативи, як засіб самовираження учня.

Факультатив – одна з допоміжних форм навчальної діяльності учнів. Творчість та дослідницька діяльність учнів на факультативних заняттях з екології. Самовираження учнів на факультативних заняттях з екології.

Практична робота №10. Екскурсія – як форма організації навчального процесу з екології. Факультативні курси з екології.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Загальні положення екологічної освіти												
Змістовий модуль 1. Система неперервної екологічної освіти												
Тема 1.	7	2				5						
Разом за ЗМ 1	7	2				5						
Змістовий модуль 2 Теорія і практика екологічної освіти як педагогічна наука і навчальна дисципліна												
Тема 1.	7	2				5						
Разом за ЗМ 2	7	2				5						
Всього за модуль	14	4				10						
Модуль 2. Організація процесу шкільного курсу екології												
Змістовий модуль 3. Зміст і структура шкільного курсу екології												
Тема 1.	4	1	1			2						
Тема 2.	5	1	1			3						
Разом за ЗМ 3	9	2	2			5						
Змістовий модуль 4. Організації навчального-виховного процесу в школі під час вивчення екології												
Тема 1.	13	2	4			7						
Тема 2.	17	2	8			7						
Тема 3.	11	2	2			7						
Тема 4.	11	2	2			7						
Разом за ЗМ 4	52	8	16			28						
Змістовий модуль 5. Особливості організації позашкільної екологічної освіти												
Тема 1.	7	1	1			5						
Тема 2.	8	1	1			6						
Разом за ЗМ 5	15	2	2			11						
Всього за модуль	54	12	20			44						
Усього годин	90	16	20			54						

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Аналіз шкільної навчальної програми та підручника з екології. Складання календарно-тематичного плану	2
2	Організація підготовки вчителя до навчально-виховного процесу з екології	2
3	Розробка дидактичних матеріалів	2
4	Методика використання екологічних задач	2
5	Методика проведення практичних робіт з екології	2
6	Методика складання плану та конспекту уроку	2
7	Контроль та оцінка навчальних досягнень учні з екології	2
8	Методика проведення уроку з використанням інформаційних технологій	2
9	Методика проведення нетрадиційних уроків. Особливості проведення інтегрованого та міжпредметного уроку	2
10	Екскурсія – як форма організації навчального процесу з екології. Факультативні курси з екології.	2
Разом		20

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Екологізація людської діяльності	2,5
2	Екологічна культура - необхідний фактор безпечної перспективи розвитку суспільства	2,5
3	Обов'язки вчителя екології в загальноосвітній школі	2
4	Екологізації змісту природничих предметів	3
5	Скласти календарно-тематичне планування з «Екології» для 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів (профільний рівень).	2
6	Скласти картотеку навчальних посібників з екології.	3
7	Розробити один із засобів наочності до будь-якого уроку екології.	5
8	Розробити тестові завдання до вибраної теми уроку	5
9	Розробити план-конспект комбінованого уроку	5
10	Розробити дидактичну картку уроку до вибраної теми уроку	3
11	Розробити систему різнорівневих, творчих та дослідницьких завдань для самостійної роботи учнів	5
12	Розробити проект оформлення класу з екології	5
13	Розробити план проведення екологічної стежки	5
14	Розробити план проведення екологічної акції	5
15	Розробити перелік тем для науково-дослідницька робота з екології у МАН	1
Всього		54

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальних навчально-дослідних завдань робочою програмою дисципліни не передбачено.

9. Засоби діагностики результатів навчання

- стандартизовані тести;
- реферати;
- презентації результатів виконаних завдань.

10. Критерії оцінювання результатів навчання. Визначити за допомогою якісних критеріїв мінімальний пороговий рівень оцінки і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку. Зазначити використовувану числову (рейтингову) шкалу.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
33-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						100 балів
Модуль 1		Модуль 2				
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4	Змістовий модуль 5	Модульна контрольна робота	
7 СР	8СР	5 АР 5СР	40 АР 10 СР	5 АР 5 СР	15 КР	

АР-аудиторна робота, СР- самостійна робота, КР- Контрольна робота

12. Методичне забезпечення

1. Навчальна програма з курсу „Теорія і практика екологічної освіти”.
2. Опорний конспект лекцій.
3. Електронний варіант опорного конспекту лекцій.
4. Інструкції для виконання практичних робіт.
5. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.

13. Рекомендована література

Основна

1. Глушакова О. Екологічна робота на уроках і в позаурочний час / Хімія. Біологія / О. Глушкова. - 2003. - № 60. - С. 7-10.
2. Гнілуша Н.В. Екологічний практикум: [навчально-методичний посібник] / Н. Гнілуша. - Кривий Ріг: Видавничий дім, 2008. 116 с.
3. Екологічна освіта в школі: нестандартні уроки, виховні заходи / [Автор-упорядник Т.Ф.Рябчук]. - Х.: Вид. група «Основа»: «Тріада+», 2008. - 192 с. - (Серія «Виховання в школі»).
4. Екологічна освіта та виховання учнівської молоді в іграх і тренінгах: [Методичні рекомендації для вчителів, вихователів, керівників гуртків]. - К.: Основа, 2003. - 132 с.
5. Екологічна стежка (методика, організація, характеристика модельної стежки «Лісники» / [Під ред. д-ра біол. наук., проф. Я.П.Дідуха]. - К.: Фітосоціоцентр, 2000. - 88 с.
6. Екологічне виховання школярів: [Методичний посібник для учнів, вчителів та студентів природничих факультетів]. - Тернопіль, 1995. - 143 с.
7. Екологічні задачі, ігри та вікторини: [Навчальний посібник] / Н.О. Пустовіт, З.Н.Плечова. - К.: Наукова думка, 1995. - 72 с.
8. Екологія. Програми для навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів (рівень стандарту, академічний, профільний). 10-11 кл. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programy.html>
9. Концепція екологічної освіти України. - К., 2001.
10. Крисаченко В. С. Екологічна культура: теорія і практика: Навч. посібник/ Крисаченко В.С. — К.: Заповіт, 1996. — 352 с.
11. Лисенко Н.В. Теорія і практика екологічної освіти: дошкільник-педагог. Начально-методичний посібник для ВНЗ. - К.: Видавничий дім «Слово», 2009. - 400 с.
12. Царик Л.П. Екологія. 10 клас. Профільний рівень Підручник/Царик Л.П., Вітенко І.М., Царик П.Л.-К.: Генеза, 2010.
13. Царик Л.П. Екологія. 11 клас. Профільний рівень Підручник/Царик Л.П., Вітенко І.М., Царик П.Л.-К.: Генеза, 2011.
14. Царик Л.П. Екологія. 11 клас. Рівень стандарту, академічний рівень. Підручник/ Царик Л.П., Царик П.Л., Вітенко І.М.-К.: Генеза, 2011.

Допоміжна

1. Пустовіт Г.П. Дослідницька робота учнів з екології в позашкільних установах і школах / Г.П. Пустовіт. - К., 1996.
2. Пустовіт Г.П. Теоретико-методологічні основи екологічної освіти і виховання учнів 1-9 класів у позашкільних навчальних закладах / Г.П. Пустовіт. - Луганськ, 2004. - 540 с.
3. Скиба Ю.А. Науково-дослідна робота з біології та екології у загальноосвітній школі / Ю.А.Скиба, М.М.Скиба. - К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2005. - 87 с.
4. Сценарії екологічних заходів. - Х.: Вид. група «Основа»: «Тріада+», 2007. - 368 с.
5. Анісімова С.В. Екологія: Навчальна книга для учнів загальноосвітньої школи / С.В.Анісімова, О.В.Рибалова, О.В. Поддашкін. - К.: Грамота, 2001. – 135с.
6. Білявський Г.О. Основи екологічних знань: [підручник] / Г.О. Білявський, Р.С. Фурдуй. - К.: Либідь, 1997. - 288 с.
7. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. - К.: Либідь, 1997. - 376 с
8. Голойда Г. Природа навколо нас: Сценарії шкільних свят для учнів 5-7 класів / Г. Голойда. - Тернопіль: Підручники і посібники, 2000. - 39 с.
9. Шабанов Д.А., Кравченко М.О. Екологія у шкільному курсі біології / Д.А.Шабанов, М.О Кравченко. - Х.: Видавнича група „Основа”, 2005. - 142 с.

14. Інформаційні ресурси

1. CD-диск з тестовими матеріалами.
2. CD-диск з опорним конспектом лекцій.
3. CD-диск з інструкціями до практичних робіт.